Medfinansieras av Europeiska unionen

Astrid Lindgrens Hembygd

Lokal utvecklingsstrategi

2023 – 2027

Tillsammans för utveckling av hållbara och attraktiva landsbygder i Astrid Lindgrens Hembygd. Med mod, klokhet och påhittighet!

Lokal utvecklingsstrategi för *Astrid Lindgrens Hembygd*

Sammanfattning

Astrid Lindgren har som få förmedlat bilden av den svenska landsbygden och betydelsen av människorna, idéerna och handlingskraften som finns här. Inte minst hos barn och unga – och i samspelet mellan barn, unga och vuxna.

Vi lever och verkar i det område som i generationer präglats av den värdegrund som också formade den världsberömda författarinnan. Efter 25 års arbete med landsbygdsutveckling med leadermetoden är arbetssättet och våra hjärtefrågor väl förankrade. Vi brinner, precis som Astrid, för entreprenörskapet och den småländska kluriheten. Vi värnar om naturen, barnen, de unga, djuren, den enskilda människans kapacitet och värdet av att vara en del av ett större sammanhang. Detta genomsyrar också vår strategi.

Tillsammans för utveckling av hållbara och attraktiva landsbygder i Astrid Lindgrens Hembygd. Med mod, klokhet och påhittighet!

Astrid Lindgrens Hembygd omfattar 10 kommuner i Småland och Östergötland. Alla ingick i de många små land som en gång i tiden bildade det ursprungliga Småland. Kommunerna är jämförelsevis små, relativt glesbefolkade och delar många av de för landsbygderna typiska utmaningarna. Området är också en del av den värld som står inför en kraftfull transformation med klimatförändringar, digitalisering, centralisering och utanförskap, vilket kommer att kräva stora förändringar med nya lösningar – och nya möjligheter. Här finns ytan, odlingsmarkerna och boendemiljöerna, i en tid när det mer än någonsin är möjligt att ha världen som arbetsfält från hemmakontoret och samtidigt leva mitt i Bullerbyidyllen.

För fortsatt stabil och hållbar service, infrastruktur och framtid för företagen behöver vårt område utveckling inom näringsliv, kommunikationer och attraktivitet. Målen når vi genom insatsområdena kompetensutveckling, nya metoder, produkter och funktioner, förädlade lokala resurser och entreprenörskap på landsbygderna. Samtliga insatser, och varje enskilt projekt, ska dessutom genomsyras av leadermetoden, med samarbete mellan det privata, ideella och offentliga, samt underifrånperspektiv och nytänkande. Vidare krävs att projekten bidrar till att flera av de 17 globala målen i Agenda 2030 uppfylls.

Vi utgår från våra unika lokala förutsättningar och tar långsiktigt kloka beslut i Astrid Lindgrens anda – med drivkraften att känna stolthet för det vi en dag ska lämna över till kommande generationer.

Summary

Astrid Lindgren has, like few others, conveyed the image of the Swedish countryside and the importance of the people, the ideas and the power of action that are found here. Not least in children and young people - and in the interaction between children, young people and adults.

We live and work in an area that for generations has been characterized by the values that also shaped the world-famous author. After 25 years of work with rural development with the leader method, the way of working and the issues closest to our hearts are well rooted. We are passionate, just like Astrid, about entrepreneurship and the ingenuity of Småland. We care about nature, children, animals, the capacity of the individual and the value of being part of a larger context. This also permeates our strategy.

Together for the development of sustainable and attractive rural areas in Astrid Lindgrens Hembygd. With courage, wisdom and ingenuity!

Astrid Lindgren's Hembygd comprises 10 municipalities in Småland and Östergötland. All were part of the many small countries that once formed the original Småland. The municipalities are comparatively small, relatively sparsely populated and share many of the challenges typical of rural areas. The area is also part of the world that is facing a powerful transformation with climate change, digitalization, centralization, and social exclusion, which will require major changes with new solutions - and new opportunities. Here is the space, the cultivated land, and the living environments, at a time when it is more than ever possible to have the world as a workplace from the home office and at the same time live in the middle of the Bullerby idyll.

For continued stable and sustainable service, infrastructure and future for companies, our area needs development in business, communications, and attractiveness. We achieve the goals through the focus areas competence development, new methods, products and functions, refined local resources and entrepreneurship in rural areas. All initiatives, and each individual project, must also be permeated by the leader method, with cooperation between the private, non-profit and public, as well as a bottom-up perspective and innovation. Furthermore, the projects are required to contribute to the fulfilment of several of the 17 global goals in Agenda 2030.

We start from our unique local conditions and make long-term wise decisions in the spirit of Astrid Lindgren - with the drive to feel proud of what we will one day pass on to future generations.

Innehåll

Lokal utvecklingsstrategi för *Astrid Lindgrens Hembygd* 2
Sammanfattning 2
Summary 3
Landsbygdsutveckling genom Leader 5
Strategins framtagning 5
Utvecklingsområdet 8
3.1 Tabell med statistik 9
3.2 Områdesbeskrivning 9
3.3 Behov och utvecklingsmöjligheter 13
Mål, insatsområden och indikatorer 15
4.1 Vision 15
4.2 Mål 15
4.3 Insatsområden 17
4.4 Indikatorer och målvärden 19
EU:s resultatindikatorer 21
Nationella indikatorer 21
Lokala indikatorer 23
Genomförande 24
5.1 Kommunikation 24
5.2 Urvalsprocess 26
5.3 Samordning och samarbete med andra aktörer 26
5.4 Effekter 27
5.5 Hur främjar strategin innovation? 29
5.6 Övergripande principer 30
Organisation 31
6.1 Partnerskapet och föreningen 31
6.2 Föreningens styrelse 32
6.3 Drift – den operativa verksamheten 33
Uppföljning och utvärdering 34

Landsbygdsutveckling genom Leader

Denna strategi bidrar till utveckling av den lokala landsbygden genom leadermetoden. Lokalsamhället har varit delaktig i framtagandet och strategin genomförs i samverkan mellan privata, ideella och offentliga aktörer. Leader är ett verktyg för landsbygdsutveckling inom EU (europeiska unionen) och Sverige, därmed bidrar strategin även till den regionala och nationella landsbygds-utvecklingen.
Strategin utgår ifrån det lokala perspektivet, där analys av områdets utvecklingsbehov och möjligheter samt samordning med andra handlingsplaner och utvecklingsstrategier i området, ligger till grund för strategins mål och insatsområden. Eftersom Leader finansieras av stöd från EU genom Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling är målen i strategin också utformade att rymmas inom målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik.
Urvalskriterier och processer för projekturval är utformade att stödja strategins mål och insatsområden. På så sätt bidrar alla projekt som prioriteras genom denna strategi både till den lokala utvecklingen av området och till målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

Strategins framtagning

Föreningens medlemmar har beslutat att bilda ett område för lokalt ledd utveckling enligt Leadermetoden för leaderperioden 2023 – 2027. Under hösten 2020 samt våren 2021 har flera informationsmöten och workshops genomförts samt en enkät. Under hösten 2020 genomfördes informationsinsatser till kommunstyrelserna i de kommuner som visat intresse av att ingå i leaderområdet Astrid Lindgrens Hembygd under leaderperioden 2023 – 2027. Förutom de sex kommuner som ingått i leaderområdet 2014 – 2020 (förlängt till 2022), Eksjö, Hultsfred, Högsby, Nässjö, Vimmerby och delar av Oskarshamns kommun, har fyra nya kommuner tagit beslut att vara medfinansiärer och att ingå i Astrid Lindgrens Hembygd, Aneby, Kinda, Vetlanda och Ydre kommuner. De utåtriktade aktiviteterna såsom informationsmöten och workshops, har marknadsförts genom våra kanaler på sociala medier, via vår hemsida samt genom våra kontakter med respektive kommun.

Då Astrid Lindgrens Hembygd varit ett prioriterat leaderområde under 25 år har vi erfarenhet av att följa upp och utvärdera de projekt som genomförts i vårt område. Till exempel så gjordes en halvtidsutvärdering för leaderperioden 2014–2020 under år 2018. Denna var vägledande för det fortsatta leaderarbetet. En sådan halvtidsutvärdering planeras även under kommande leaderperiod, som tillsammans med utvärderingen efter fulltid kommer att vara både värdefull och vägledande i det fortsatta arbetet och vilka utlysningar som behöver göras för att uppfylla de mål som anges i strategin.

Workshops

I januari 2021 genomfördes en gemensam workshop med deltagare från hela leaderområdet, med samtal om och utveckling av våra landsbygder. Workshopen byggde på EU:s material Vision for Rural Areas och var startskottet för arbetet med utvecklingsstrategin. Resultatet användes även för att lämna inspel och påverka arbetet med EU:s politik och en långsiktig vision för hur Europas landsbygder ska utformas.

Under tiden mars till september 2021 har i varje kommun genomförts digitala workshops med fokus på hur invånarna ser på landsbygdernas nuvarande status och

vilka styrkor, hot och möjligheter invånarna ser i framtiden. Totalt har cirka 170 personer deltagit på dessa workshops, deltagarna har varit representanter från ideell, privat och offentlig sektor samt från Astrid Lindgrens Hembygds styrelse. Resultatet från dessa workshops har varit underlag för den SWOT-analys som utvecklingsstrategin och dess vision bygger på. Förkortningen SWOT kommer från orden strengths, weaknesses, opportunities och threats, det vill säga styrkor, svagheter, möjligheter och hot.

Under maj månad bjöds det in till ett uppföljningsmöte för alla deltagarna från de nio kommunerna, med representanter från ideell, privat och offentlig sektor, som fram till dess deltagit i workshoparna, detta för att presentera resultatet och det som skulle komma att bli den sammanställda SWOT-analysen. Vid detta digitala möte deltog cirka 40 personer. Under september genomfördes en separat workshop med deltagare från Kinda kommun, då deras inriktningsbeslut att bli en del av Astrid Lindgrens Hembygd under kommande leaderperiod beslöts i deras kommunfullmäktige en tid efter att de nio första workshoparna var genomförda.

Enkät

Under tiden april till maj 2021 fanns det möjlighet att svara på en enkät. Enkäten fanns på vår hemsida och den marknadsfördes genom våra digitala kanaler, på våra träffar och workshops samt genom kontaktpersoner i respektive kommun.
Totalt inkom 194 svar.
I enkäten fick respondenterna ange hemkommun, åldersgrupp samt vilka av 16 temaområden som var viktigast för utvecklingen av den egna landsbygden. De fem frågor som ansågs viktigast var:

- Service, fritid och kultur.
- Näringsliv och sysselsättning
- Kommunikation/transportmöjligheter
- Utvecklat föreningsliv
- Ungas delaktighet

Detta överensstämmer väl med erfarenheterna från de områden som varit prioriterade under tidigare programperiod.

Det fanns även möjlighet att i fri text svara på följande frågor:

- Vilka är din bygds möjligheter respektive hot?
- Vilka är din bygds styrkor respektive svagheter?
- Om du fick möjlighet att resa till framtiden, år 2030, hur skulle du vilja att landsbygden i ditt område skulle ha utvecklats?
- Är det något du skulle vilja lägga till?

På de tre första frågeställningarna fick vi 194 svar på varje, på den fjärde 36 svar. Dessa svar var intressant läsning och bidrog till sammanställningen av SWOT-analysen och visionen.

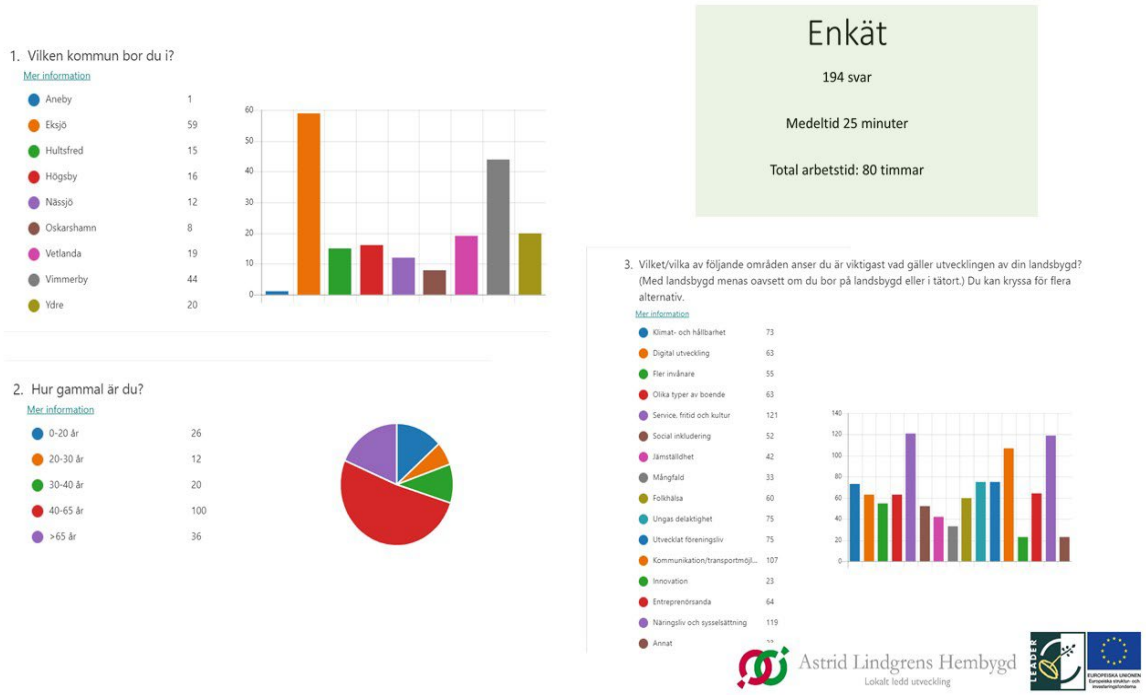

Framtidsgrupp

En framtidsgrupp, bestående av deltagare från alla kommuner inom ideell, privat och offentlig sektor, samt representanter från styrelsen, har varit referensgrupp samt respektive intressekommuns representant i framtagandet av visionen och utvecklingsstrategin. De har vid regelbundna möten varit aktiva i att forma text och intentioner i strategin. De har också haft som uppdrag att samordna med de lokala planer, program och strategier som kan vara relevanta för respektive kommun.

Styrelse- och finansiärsmöten

Styrelsen består av 13 ledamöter från trepartnerskapet med en jämn könsfördelning och tydlig geografisk spridning över hela Leaderområdet.
Vid styrelsens möte den 3 juni antogs den vision som ligger till grund för strategin. Vid detta möte så fanns även representanter från Aneby, Vetlanda och Ydre kommun som adjungerande till mötet för att kunna vara delaktiga i diskussionerna om visionen.

Finansiärsgruppen består av representanter från respektive kommuns kommunstyrelse. De tillkommande fyra nya kommunerna kommer på liknande sätt att vara adjungerade in i finansiärsgruppen vid möten under resterande leaderperiod fram till 31 december 2022.
Finansiärsgruppens roll är att med representanter från respektive kommunstyrelse få framför allt ekonomisk återkoppling men även information och diskussion om pågående och kommande verksamhet inom Astrid Lindgrens Hembygd.

Skrivargrupp

En skrivargrupp, bestående av två styrelseledamöter samt t f verksamhetsledare har varit ansvariga för att sammanställa utvecklingsstrategin utifrån den vision som antagits, resultatet av workshopparna och SWOT-analysen samt input från

Framtidsgrupp, styrelse och finansiärsgrupp. Personerna i skrivargruppen har bred kompetens av att framställa information i skriven form genom sin profession samt genom tidigare erfarenhet med framtagandet av den nu gällande utvecklingsstrategin.

Övriga samarbetspartner, regionala handlingsplaner, strategier mm.

Leaderperioden 2023 – 2027 innebär att Astrid Lindgrens Hembygd kommer att ha samarbete och dialog med tre regioner och länsstyrelser, Kalmar, Jönköping samt Östergötland. Det är av vikt, inte bara inför framtagandet av utvecklingsstrategin, att det finns en dialog mellan leaderområdena och övriga offentliga aktörer vad gäller att utveckla landsbygderna. Inför strategiskrivningen har det gjorts en övergripande analys av vad respektive organisation anger i sina strategier och planer kopplat till landsbygdsutveckling och vad detta eventuellt kan bidra till i arbetet att genom trepartnerskap och leadermetoden utveckla landsbygderna.

Utvecklingsområdet

Astrid Lindgrens Hembygd perioden år 2023 - 2027 omfattar åtta kommuner i Jönköping och Kalmar län i Småland samt två kommuner i Östergötlands län. Vimmerby, Eksjö, Hultsfred, Nässjö, Högsby och delar av Oskarshamns kommun ingår sedan tidigare i leaderområdet Astrid Lindgrens Hembygd. Av de fyra nya kommunerna kommande programperiod, tillhörde Vetlanda Leader Linné medan Aneby, Kinda och Ydre ingått i Leader Sommenbygd Vätterstrand. Kommunerna hör naturligt ihop genom sin gemensamma struktur, geografi och sina nätverk.

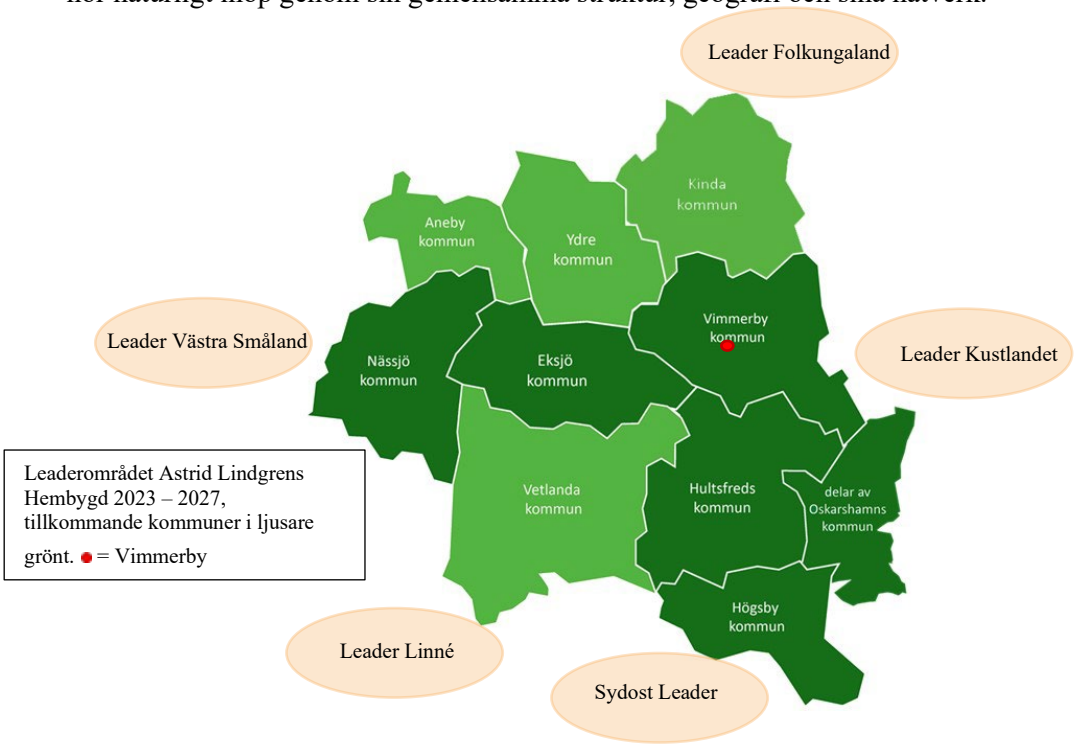

Astrid Lindgrens Hembygd har genom tillkomsten av de fyra nya kommunerna ökat antalet invånare från ca 87 000 till ca 135 000 invånare, en ökning med 55 procent.

Samverkan finns med såväl angränsande leaderområden som med regioner och länsstyrelser i Småland och Östergötland. I närområdet finns viktiga regionala centra och högskole- och universitetsorter såsom Jönköping, Kalmar, Växjö och Linköping.

3.1 Tabell med statistik

Ämnesområde	Variabel	Värde	
Områdets storlek	Antal invånare	135.464	
	Storlek i km²	9.727	
	Invånare per km²	13,9	
Befolkningsstruktur	Andel av befolkningen som är utrikes född	16%	
	Andel av befolkningen i intervallerna (%):	Kvinnor	Män
	0-15 år	8%	9%
	16-24 år	4%	4%
	25-44 år	10%	11%
	45-64 år	13%	13%
	65- år	14%	14%

3.2 Områdesbeskrivning

Historisk utveckling

Kvilleken, foto Carina Engqvist

De tio kommunerna i Astrid Lindgrens Hembygd har en lång historia av mänsklig närvaro och odling, och var en del av de många ”små landen”, det som sedan blev Småland. De äldsta odlingsbygderna var lokaliserade till områden med de bördigaste jordarna i närheten till vattendrag och i sydsluttningarna. Området är rikt på fornlämningar i form av gravhögar och stensättningar. Den tusenåriga, ännu levande, Kvilleken är ett exempel på historisk hållbarhet. Tillkomsten av kyrkor från 1100-talet har betytt mycket för bildning av byar och sockencentra. Vimmerby och Eksjö är gamla medeltida handelsstäder med karaktäristiska och välbevarade stadskärnor. Järnvägsknuten Nässjö med sina dryga 100 år är jämförelsevis en ung stad med en tidigt utvecklad träindustri. Hultsfred har vuxit upp som ett industri- och stationssamhälle, nu vida känt för sitt musikliv. Högsby var redan på medeltiden centrum i Handbörds härad. Delen av Oskarshamns kommun som tillhör området

är en utpräglad jord- och skogsbygd med småskaligt kultur- och odlingslandskap till exempel i Bråbygden.
Vetlanda är ett gammalt bygdecentrum och tingsplats för Njudungs härad med stark industriell utveckling efter att man blivit stad 1920. Aneby tätort växte fram när Södra stambanan byggdes. Ydre och Kinda var härader och ingick i ”de små landen” i nuvarande södra delen av Östergötland med naturliga förbindelser med de småländska städerna Vimmerby och Eksjö.
Samtliga kommuner har präglats av sina centralorter och den omgivande landsbygden med små byar och gårdar. Med utbyggnaden av järnvägarna från 1870-talet etablerades många stationssamhällen. Den industriella utvecklingen tog fart efter sekelskiftet år 1900 med tydlig inriktning mot träindustri med snickeri- och möbelfabriker, sågverk och hustillverkning. Metall- och annan industri har senare vuxit sig stark.

Natur och IPCC

Området är rikt på skog, främst barrskog, med växlande och småbruten terräng och har ett nätverk av våtmarker och vattensystem, bland annat Emån, Svartån, Stångån och Kinda kanal. Den 22 mil långa Emån, som rinner genom fem av kommunerna, är ett av Europas artrikaste flodområden och klassas som nationalälv. Tomtabacken med 377 meter över havet är Götalands högsta punkt. I området finns en nationalpark, Norra Kvill samt ett stort antal naturreservat.

Mörtsjöbergen Trånshult, foto Jens Gustafsson

Sjöar bryter upp landskapet tillsammans med odlingsmarker och kulturlandskap. Sommen, i gränstrakterna mellan Småland och Östergötland, är Sveriges tjugonde största sjö. I ådalarna och övrig landsbygd finns stora inslag av åker- och betesmark. Kännetecknande är den bergiga och växlande terrängen med stenig mark vilken präglat jord- och skogsbruket under århundradena.
Klimatmässigt är det stora variationer med huvudsakligen kalla vintrar och varma somrar. Nässjö, en av Sveriges högst belägna städer, har en tradition som ”vinterstad” och Målilla i Hultsfreds kommun innehar värmerekordet sommartid i Sverige med 38 grader.

Genom klimatförändringarna har medeltemperaturen stigit. Länsstyrelsen i Jönköpings län konstaterar i sin vattenförsörjningsplan för 2020 – 2050 att det blir förhöjda temperaturer både vinter och sommar. Mer regn, i stället för snö vintertid, och torrare somrar med längre värmeböljor, kan leda till minskad vattentillgång i sjö och mark samt sjunkande grundvattennivåer.
En ny rapport från FN:s klimatpanel IPCC visar att klimatet förändras oerhört snabbt och utan motstycke på tusentals år (augusti 2021). Med dagens utsläppstakt kommer vi inom tio år att passera Parisavtalets mål om 1,5 graders temperaturhöjning, vilket är tio år tidigare än forskningen tidigare trott. Med denna

bakgrund är det än viktigare att även utvecklingen på våra närmaste landsbygder med mod, klokhet och påhittighet gör det som kan göras för att bidra till att denna effekt lindras. Astrid Lindgrens Hembygd kan förmedla, sprida kunskap och ställa krav på att projekten ska bidra till att uppfylla flera av de globala målen i Agenda 2030. Detta kan bidra till att göra områdets invånare bättre rustade för att klara de nya utmaningar som väntar.

Befolkning

Astrid Lindgrens Hembygd är ett relativt glesbefolkat område med 14 invånare per kvadratkilometer. Befolkningsutvecklingen i området har varit negativ under perioden 1970 – 2010 i alla kommuner utom Aneby och Oskarshamn. Minskningen har sin grund i utflyttning till övriga Sverige. Under 10-årsperioden 2010 – 2020 har det skett en ökning av befolkningen i de större kommunerna Eksjö, Nässjö, Vetlanda och Oskarshamn. Orsaken är främst inflyttning från utlandet och de som flyttar in är unga jämfört med den infödda befolkningen. Några av de mest utsatta glesbygdskommunerna är Hultsfred och Högsby som har tappat närmare 30 procent av sin befolkning mellan åren 1970 och 2020.
Invånarantalet i kommunhuvudorterna är mellan knappt 1 000 och drygt 18 000 invånare. Härutöver finns endast ett tiotal orter med mer än 1 000 invånare som viktiga stödpunkter för arbetsmarknad och lokal service. Dessutom finns ett flertal mindre tätorter med ett visst serviceutbud som skola, dagligvarubutik med mera.

Foto Alexander Hall

Området karaktäriseras av en åldrande befolkning och fler döda än födda. Enligt Statistiska Centralbyråns, SCB:s, framskrivning av den framtida befolkningen i län och kommuner till 2040, kommer befolkningen i åldersgrupperna 0 - 24 och 25 - 64 år att minska medan åldersgrupperna 65+ ökar. Det senare gäller särskilt de som är äldre än 80. Bristen på alternativt boende, för till exempel äldre, bidrar till svag omsättning på bostadsmarknaden. Unga har svårt att hitta bra och billiga boenden. Bostadsproduktionen är inte hög på våra landsbygder och det kan vara svårt att finansiera ett boende via lånemarknaden.
Minskat invånarantal är en anledning till försämrad service, särskilt på våra landsbygder och i mindre tätorter, och kan därför bidra till att arbetsplatser, butiker och skolor läggs ned.
Brister i utbudet av utbildningar, arbetstillfällen, kultur- och fritidsmöjligheter med mera är en anledning till att de unga lämnar sin bygd och flyttar till storstäderna.

Civilsamhället och föreningslivet

Våra byar, samhällen och städer i leaderområdet karaktäriseras av sammanhållning och engagemang i föreningsliv och i ideella organisationer, bland annat inom kulturen, idrotten och annat socialt föreningsliv. Det innebär också många kreativa mötesplatser i området. Nyrekrytering av förtroendevalda till exempel till föreningar och organisationer, och nyrekrytering av medlemmar, är ett problem och ibland även föreningslivets former och metoder. Riksidrottsförbundet pekar på att det i framtiden även kommer att behövas en utveckling av våra idrottsanläggningar. Detta för att kunna möta problemet med livsstilssjukdomar inom befolkningen och att få engagemang hos de som varit utestängda på grund av pandemin.
Föreningslivet spelar en viktig roll för folkhälsan, såväl vad gäller idrott och fysisk aktivitet som kultur.

SCB:s tidigare medborgarundersökningar, som genomförts i en del kommuner, har visat att man är relativt nöjd med sin kommun som plats att leva och bo på. Tillgången till arbete är den faktor man var minst nöjd med. Tryggheten och bostäderna fick genomgående högre betyg.

Sammanhållande infrastruktur

Genom området går de stora riksvägarna 37, 40 och 47 från västra Småland ner till kusten. Väg 32 från Mjölby till Vetlanda, samt 23 och 34 från Linköping till Växjö respektive Kalmar. I området finns järnvägar som förenar Astrid Lindgrens Hembygd i öst-västlig och i nord-sydlig riktning. Nässjö-Oskarshamn, Nässjö - Vetlanda och Linköping-Kalmar är viktiga, men oelektrifierade järnvägar.
I alla kommuner pågår utbyggnad av fibernätet. Längre från tätorterna saknas kommersiella intressen och ansvaret för utbyggnaden hamnar hos de ideella aktörerna som inte alltid har resurser för det ökade ansvaret. Coronapandemin har också blottlagt ett digitalt utanförskap. Den ibland bristande mobiltelefon-täckningen på landsbygden är också ett problem.

Näringsliv, företagande och arbetsmarknad

Näringslivet i regionen präglas av en relativt stor andel småföretag men även större företag inom trä- och tillverkningsindustrin. Flera företag står inför generationsväxling/ägarskifte. Omställningar kan ställa krav på mer kompetens och intresse. De stora arbetsgivarna finns ofta i tätorterna vilket ger en arbetspendling från landsbygderna. De areella näringarna med jord och skogsbruk sysselsätter fler i Astrid Lindgrens Hembygd jämfört med riket. Den totala sysselsättnings-utvecklingen har varit negativ i flera kommuner som Högsby och Hultsfred medan Vimmerby ökat sin sysselsättning inte minst genom satsningarna inom besöksnäringen.
Smålands omfattande skogsområden bidrar med träråvaror av hög kvalitet. Inom leaderområdet finns huvuddelen av landets snickeriföretag, ledande trähustillverkare, möbelindustri samt mängder med sågverk. Nässjö träcentrum står för kompetens och företagsutveckling inom träindustrin.

Virserums Konsthall, foto Alexander Hall

Det finns även ett antal utvecklingscentra inom kultur, till exempel Svenskt rockarkiv i Hultsfred, Litteraturnod Vimmerby och Virserums konsthall. Astrid Lindgrens Värld i Vimmerby är ett exempel på en viktig nod för besöksnäringen.
Den offentliga sektorn med staten, regionerna och kommunerna är stora och viktiga arbetsgivare. Kommunen är ofta den största arbetsgivaren. Eksjö har med den statliga Garnisonen och regionens Höglandssjukhus en hög andel offentliganställda.

3.3 Behov och utvecklingsmöjligheter

Natur och klimat

Vår varierande natur är en av våra mest betydande styrkor. Förutom skogen, är sjön Sommen, våra våtmarker och vattensystem, bland annat Emån, Svartån och Stångån, det som bidrar till utvecklingsmöjligheter av bland annat besöksnäringen. Tystnaden, lugnet och landskapet bidrar till en fin miljö för rekreation och attraktivt boende. Våra byar, ängar, skogar och vatten är bakgrunden i många av Astrid Lindgrens beskrivningar och har en stor igenkänningsfaktor. Dessa värden ger en möjlighet till en hållbar utveckling för rekreation och naturturism.

Det förändrade klimatet kan i vårt område bland annat bidra till brist på vatten och ökat hot i form av bränder och översvämningar. Vi behöver nya metoder och innovationer som kan bidra till nya sätt att hantera och förebygga detta. Med mer kunskap ökar möjligheterna att möta dessa och andra utmaningar, till exempel på energiområdet, och gör oss mindre sårbara.

Foto Alexander Hall

I odlingslandskapet finns stora möjligheter till ökad självförsörjning och produktion av lokal mat. Betande djur hjälper till att hålla landskapet öppet. Detta bidrar också till minskad sårbarhet vid kriser, till exempel vid klimatförändringar eller i den pandemi som påverkat oss i nutid.

Befolkning

Området är glesbefolkat vilket gör att det finns utrymme till att öka möjligheterna till att skapa fler attraktiva bostäder och livsområden med en småskalig idyll, både på landsbygderna och i de mindre samhällena. Vi har behov av mer anpassade bostäder, dels på grund av den demografiska förändringen, folk lever längre, dels att behov och önskemål ändras och vi behöver anpassa oss för att fortsatt vara attraktiv som boendeplats.
Så kallade ödehus kan bli en möjlighet att skaffa sig ett billigt boende, och som inte kräver belåning på samma sätt som nyproduktion, samtidigt som det bidrar till att till exempel lokala hantverkare kan få en inkomst och gynna den lokala ekonomin.

En åldrande befolkning, som söker alternativa boenden i sitt närområde, bidrar till en möjlighet att frigöra bostäder för till exempel yngre familjer och inflyttning.

Entreprenörskap som kommer via våra nysvenskar kan bidra till utvecklingen av näringsliv med mera i landsbygderna. Det är många gånger en outnyttjad potential och vi behöver nyttja de kunskaper de har med sig bättre.

Vi behöver få fler boende på landsbygderna och i de mindre samhällena, därigenom ges möjligheten till att kunna ha kvar service och skola med mera.

Civilsamhället och föreningslivet

De ideella krafterna är en styrka på landsbygderna som karaktäriseras av klurighet och handlingskraft. Detta kräver att det bland annat skapas nya och kreativa mötesplatser och som ger möjligheter till innovativa former för gemenskap. Ett hot är svårigheten att rekrytera nya krafter till befintliga föreningar och organisationer. Det blir en utmaning att hitta verktyg för att rekrytera engagerade människor, bland annat unga och unga vuxna, som är en outnyttjad resurs.

Foto Alexander Hall

Mindre samhällen och byar karaktäriseras av sammanhållning och engagemang i föreningsliv och i ideella organisationer, bland annat inom kulturen och idrotten. Det innebär också många kreativa mötesplatser i området. Nyrekrytering av förtroendevalda, till exempel till föreningar och organisationer, samt nyrekrytering av medlemmar, är ett problem. Det kan också ibland även gälla föreningslivets former och metoder. SCB:s tidigare medborgarundersökningar, som genomförts i en del kommuner, har visat att man är relativt nöjd med sin kommun som plats att leva och bo på medan tillgången till arbete är den faktor man var minst nöjd med. Tryggheten och bostäderna fick genomgående högre betyg.

Sammanhållande infrastruktur

Ett behov finns av bättre cykelvägar för hållbar och trafiksäker pendling till arbete, utbildning och fritid. I samarbete med andra aktörer inom infrastruktur finns möjligheter att utveckla processer för att kunna ge inspel till utveckling för att förflytta sig med cykel.

Berga station, foto Bengt-Åke Lundin

Försämringen av möjligheten till persontrafik med tåg, främst sträckor i öst-västlig riktning är ett hot mot utveckling i regionen. Avsaknaden av busstrafik för pendling till arbete och utbildning kan utvecklas genom så kallad omvänd kollektivtrafik, rörlighet på beställning. I stället för att den linjelagda kollektivtrafiken ska stå för grundförsörjningen i en region, så utgår den omvända kollektivtrafiken från att det är kompletteringstrafiken som är basen. Det finns ett behov av tillgång till fiber/annan uppkoppling för att tillgodogöra sig tjänster/arbetsmöjligheter med arbete hemifrån, digitalisering i välfärden med mera. Det digitala utanförskapet och en bristfällig fiberutbyggnad är ett problem och kan vara ett hot mot entreprenörskap och gemenskapen på våra landsbygder. Likaså kan den bristande mobiltelefontäckningen vara ett hinder för att bo och etablera sig.

Nya metoder, och att visa på fler möjligheter, kan vara användbara för att förbättra den digitala tillgängligheten. Därigenom kan det skapas förutsättningar att kunna jobba från annan plats än den fysiska arbetsplatsen, och det kan också vara ett alternativ till att behöva flytta på grund av utbildning eller arbete. Uppkoppling är också en förutsättning för att kunna tillgodogöra sig framtida välfärdstjänster. Det är viktigt för många som blir äldre på landsbygden när bland annat kommunal service förändras och digitaliseras.

Näringsliv, företagande och arbetsmarknad

Många företag står inför en generationsväxling, ibland utan att det finns en naturlig efterträdare. Möjligheterna finns därför att kunna få överta och driva företag som inflyttare och att kunna bidra med sin kompetens och nytänkande. Detta i sin tur kan leda till företagsutveckling. Näringslivet strävar efter en strategisk kompetensförsörjning för en hållbar arbetsmarknad. Till exempel unga akademiker som ”kommer tillbaka” till spännande arbetsplatser.

Trä- och tillverkningsindustrin, som är stark i vårt område, rymmer en potential vad gäller hållbarhet och klimathänsyn. Kunskaperna och kompetenserna inom detta område kan vidareutvecklas genom förädling och design lokalt och därigenom stärka den lokala ekonomin.

Tjänstesektorn, som är en expanderande del av näringslivet, har också potential att kunna utvecklas och verka utanför de större tätorterna.

I Vimmerby har det varit en ökande sysselsättningsgrad inom besöksnäring. Kunskaperna och erfarenheterna inom dessa satsningar kan utvecklas för att gälla hela Leaderområdet. Även inom kulturturismen och naturupplevelser kan dessa utvecklas i Astrid Lindgrens anda - med mod, klokhet och påhittighet, ett hållbart sätt att ta sig till och uppleva kulturlandskapet. Där kan även de gröna näringarna få en utvecklingspotential.

Mål, insatsområden och indikatorer

4.1 Vision

Tillsammans för utveckling av hållbara och attraktiva landsbygder i Astrid Lindgrens Hembygd. Med mod, klokhet och påhittighet!
Tillsammans står för partnerskapet mellan ideell, privat och offentlig sektor, men också för det gränsöverskridande arbetet mellan våra kommuner, län och leaderområden. Det inkluderande synsättet omfattar alla åldrar, alla som lever och bor i stad och land. Vi utvecklar hållbara landsbygder, i linje med Agenda 2030, och skapar attraktivitet utifrån unika lokala förutsättningar. Vi gör det i Astrid Lindgrens anda, med mod, klokhet och påhittighet – och med drivkraften att känna stolthet för det vi en dag ska lämna över till kommande generationer.

4.2 Mål

Astrid Lindgrens Hembygd har formulerat tre mål:

1. Utvecklat näringsliv

2. Hållbara kommunikationer
3. Attraktiva landsbygder

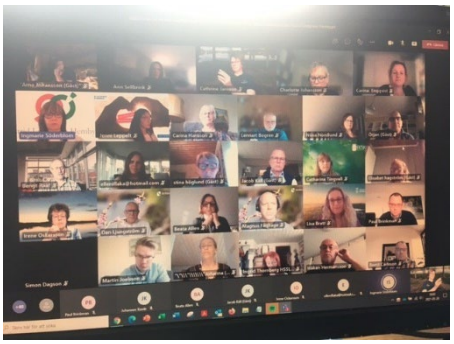

Framtidens landsbygder digital workshop

Under vintern och våren 2021 har över 370 personer tillsammans ägnat drygt 400 timmar åt att ta fram styrkor, svagheter, möjligheter och hot i Astrid Lindgrens Hembygd. SWOT-analysen har bearbetats och tillsammans med resultaten av dialogmöten, workshops och en öppen enkät utgjort grunden för målformuleringen. Målen har stämts av med Agenda 2030, de tre regionala utvecklingsplanerna i Jönköping, Kalmar och Östergötland, kommunala strategidokument samt med jordbruksfondens övergripande mål för leaderarbetet: främja sysselsättning, tillväxt, jämställdhet mellan könen, social delaktighet och lokal utveckling i landsbygdsområden, inbegripet bioekonomin och hållbart skogsbruk.

Utvecklat näringsliv

Entreprenörskapet är motorn i svensk välfärd. I landsbygder är det också ofta företagen som står för service, attraktivitet, framtidstro och kreativt nytänkande. Genom att bidra till goda förutsättningar för näringslivsutveckling samt ökad kompetens skapas möjligheter för entreprenörerna att växa, stärka sin konkurrenskraft och främja sysselsättning, tillväxt och jämställdhet i våra orter och landsbygder. Lugnet, skönheten och variationen i den småländska naturen är enligt SWOT-analysen en av våra största tillgångar, tätt följd av driftiga entreprenörer. Inom näringslivet finns stor potential, inte minst inom hållbarhetsprofilerad besöksnäring och de gröna näringarna.

Hållbara kommunikationer

Enligt SWOT-analysen står bättre kommunikationer högst upp på invånarnas önskelista. Kommunikationer delas här in i två delar, där den ena står för resande och nya innovativa lösningar för kollektivtrafik, samåkning och hållbara transporter. Den andra handlar om kommunikation i form av digitala lösningar, med nya kanaler och verktyg för informationsflöde. I coronapandemins spår framträder nya möjligheter att jobba på distans från andra platser än just ens fysiska arbetsplats, till exempel hemifrån, på resa eller i fritidshuset. Detta ger arbetspendling en ny innebörd.

Precis som Region Jönköpings län påtalar i den regionala utvecklingsstrategin vill Astrid Lindgrens Hembygd skapa en attraktiv och tillgänglig region. Genom att stötta alternativa metoder och nytänkande samt skapa engagemang för effektiva kommunikationer ökar tillgängligheten och med den även förutsättningarna att fler människor kommer att kunna bo, arbeta, resa och leva hållbart i området. Astrid Lindgrens Hembygd har tidigare drivit flera transportprojekt, och gjort yttranden i samband med framtagandet av de regionala trafikförsörjningsprogrammen i Kalmar och Jönköpings län.

Attraktiva landsbygder

Med innovativa lösningar, samarbete och nya tankesätt vill vi skapa attraktiva och fortsatt vackra landsbygder, där hållbar samhällsplanering, boendealternativ,

service, kultur, en aktiv fritid och en god miljö för barn, ungdomar och unga vuxna är viktiga beståndsdelar.

Ett starkt civilsamhälle bärs upp av medborgare i alla åldrar som engagerar sig i samhällets intressen, vilket ger sammanhållning och social tillit. Gemenskapen är en av landsbygdernas stora styrkor. Ideella krafter i föreningslivet och i människors närområde är betydelsefulla för ett attraktivt och hållbart liv i våra landsbygder, vilket i förlängningen även främjar delaktighet, hälsa och välbefinnande.

Inför processen med att ta fram vår utvecklingsstrategi har vi tagit del av regionernas framtidsstrategier. Efter vår SWOT-analys och målformulering har vi funnit att våra mål går helt i linje med regionens vision för Jönköpings län, som 2035 ska uppfattas som Sveriges mest hållbara, attraktiva och tillgängliga region. Även region Kalmar strävar efter att bli en hållbar region där människor växer, företag och organisationer etablerar sig och utvecklas. Region Östergötlands remissversion av utvecklingsstrategi, stämmer väl överens med våra hållbarhetsmål och vår strävan att alla landsbygder och orter i hela området är lika viktiga.

4.3 Insatsområden

Grundläggande insatsområden

Utöver de lokala utmaningarna delar vi de globala hoten med resten av världen. Därför kommer samtliga insatsområden – och varje enskilt projekt – att kopplas till Agenda 2030. Varje projekt ska bidra till att flera av de 17 globala målen i Agenda 2030 uppfylls, vilket innebär en tydlig hållbarhetsprofil. Även ungas delaktighet, likabehandling samt jämställdhet kommer att beaktas.
Varje projekt ska dessutom genomsyras av leadermetoden: Av lång erfarenhet vet vi att partnerskapet mellan ideella sektorn, privata näringslivet och den offentliga sektorn, innebär en kapacitetshöjning, förankring och långsiktighet i insatserna. Underifrånperspektiv säkerställer att insatsen är efterfrågad och nätverkande stärker projektet. Innovativitet garanterar att projektet tillför något nytt för platsen, och att insatsen inte är ordinarie verksamhet. Genom överförbarhet kan projektidén föras vidare till andra.

Fyra insatsområden

Insatsområden utgör strategins verktyg och anger inom vilka områden som utvecklingsinsatserna ska ske för att leda fram till de angivna målen. För detta har fyra insatsområden valts.

1. Kompetensutveckling
2. Nya metoder, produkter och funktioner
3. Förädlade lokala resurser
4. Entreprenörskap på landsbygden

Insatsområde 1, Kompetensutveckling:
Kunskap är lätt att bära. Rätt kompetens är också nyckeln till förändring och framgång. Föreningar, företag och privatpersoner i landsbygder behöver ny kunskap för att lämna gamla tankespår och möta nya utmaningar, ställa om och genomföra nya utvecklingsidéer. Konkreta utbildningar inom exempelvis odling och självhushållning leder till minskad sårbarhet och för näringslivet kan kompetensutveckling vara vägen till ökat företagande, stärkt konkurrenskraft och vilket i sin tur leder till fler arbetstillfällen. För föreningslivet kan ny kunskap inom exempelvis digitala lösningar bidra till effektivare lösningar och/eller ökade inkomstmöjligheter för den ideella sektorn. Stöd kan ges till kompetensutvecklande insatser som bidrar till ett utvecklat näringsliv, hållbara kommunikationer och attraktiva landsbygder.

Insatsområde 2, Nya metoder, produkter och funktioner:
Med innovativa och nya sätt att tänka skapas konkreta lösningar på gamla problem och nya utmaningar. Nya metoder, produkter och funktioner (både digitala och fysiska) stärker såväl civilsamhället, där människor verkar tillsammans, som den lokala ekonomin, där pengarna cirkulerar i området. Insatserna kan leda till ökat företagande och utvecklat näringsliv, men också till nya lösningar för att bibehålla den servicen som enligt SWOT-analysen är hotad i många av områdets landsbygder och orter. En bättre service är också en av faktorerna som kan leda till fler invånare. Insatsområdet bidrar till ett utvecklat näringsliv, hållbara kommunikationer och attraktiva landsbygder.

Insatsområde 3, Förädlade lokala resurser:
Inom begreppet lokala resurser ryms lokala natur- och kulturvärden, råvaror, jordbruksmark, platser och befintliga fysiska tillgångar i den småskaliga idyllen – men också de stolta, engagerade människorna som lever i bygden samt det sociala kapitalet. En förädling av de lokala resurserna stärker den lokala ekonomin och bidrar till ökat företagande, främjar sysselsättningen. Insatsområdet bidrar också till ett ökat utbud av produkter och tjänster både för invånare och besökare. Den redan starka besöksnäringen har i sammanhanget potential att bli ännu starkare och attraktiviteten för potentiella inflyttare och nya invånare ökar. Insatsområdet bidrar till utvecklat näringsliv, hållbara kommunikationer och attraktiva landsbygder.

Insatsområde 4, Entreprenörskap på landsbygderna:
Entreprenörskap handlar om företagsutveckling, men också om en ta-sig-församhet i den privata och ideella sektorn. Människor som får göra det de brinner för kan uträtta underverk. I framtagandet av strategin formades en framtidsbild som domineras av hållbara val, där livskvalitet står i fokus, där det bor människor i alla hus och där hållbarhet är en attraktion. Ett område där självförsörjningsgraden är hög och mer pengar stannar i området. En sådan utveckling kräver både entreprenörskap, ta-sig-församhet och nya lösningar, vilket i sin tur kräver en tillåtande miljö, där invånare och idéer får ta plats. I insatsområdet uppmuntras ta-

sig-församhet och här stöttas stora och små idéer som bidrar till utvecklat näringsliv, hållbara kommunikationer och attraktiva landsbygder.

4.4 Indikatorer och målvärden

För att mäta framsteg mot våra uppsatta mål och angivna insatsområden har följande indikatorer valts:

• EU-indikator:	R. 39	Landsbygdsföretag som får stöd
• Nationella indikatorer:	N. 06	Nya fritids- och kulturverksamheter
	N. 07	Nya nätverk och samarbeten
• Lokala indikatorer:	L. 07	Utbildningstillfällen
	L. 17	Nya transportlösningar
	L. 22	Företag som får stöd
	L. 55	Nya bostadslösningar

Utvecklat näringsliv mäts genom indikatorerna:
- Landsbygdsföretag som får stöd
- Utbildningstillfällen
- Företag som får stöd

Genom att mäta hur många företag (enskilda genom paraplyprojekt eller företag i samverkan) som fått ekonomiskt stöd, samt titta på hur många företag som erhållit rådgivning/utbildning får vi ett tydligt kvitto på hur våra insatser bidragit till ett utvecklat näringsliv. Utbildningstillfällen kan riktas mot såväl näringsliv som det civila samhället, men erfarenheterna är att utbildningsinsatser till en bred allmänhet också genererar företagsidéer och affärsmöjligheter.

Hållbara kommunikationer mäts genom indikatorerna:
- Nya transportlösningar
- Nya nätverk och samarbeten

Genom att mäta hur många nya transportlösningar som insatserna genererat (fysiska och digitala) ser vi hur väl vi lyckas med att nå målet att skapa hållbara kommunikationer och att individer lättare kan transportera sig i området. Genom att räkna antalet nya nätverk och samarbeten får vi också en indikation på hur nya lösningar och samverkansformer (fysiska och digitala) bidrar till målet hållbar kommunikation i form av kanaler och verktyg för informationsflöde.

Attraktiva landsbygder mäts genom indikatorerna:
- Nya kultur- och fritidsverksamheter
- Nya bostadslösningar

Attraktiva boendemiljöer och en meningsfull fritid är två av de viktigaste beståndsdelarna i en attraktiv boendemiljö, vilket också framgår av vår SWOT-analys. Genom att räkna antalet nya kultur- och fritidsverksamheter samt nya metoder för att bygga eller förvalta bostäder kan vi mäta vilka framsteg vi gör mot målet att skapa attraktiva landsbygder i Astrid Lindgrens Hembygd.

Direkta kopplingar till de valda fyra insatsområdena finns enligt följande:

1. Kompetensutveckling (Landsbygdsföretag som får stöd, nya fritids-och kulturverksamheter och utbildningstillfällen)

2. Nya metoder, produkter och funktioner (Nya fritids- och kulturverksamheter, Nya nätverk och samarbeten och Nya transportlösningar)
3. Förädlade lokala resurser (Landsbygdsföretag som får stöd, Nya fritids- och kulturverksamheter och Nya bostadslösningar)
4. Entreprenörskap på landsbygderna (Landsbygdsföretag som får stöd och Företag som får stöd)

Mellan de valda fyra lokala indikatorerna och Agenda 2030:s 17 globala mål finns följande kopplingar.

- L. 07 Utbildningstillfällen med Agenda 2030 mål 4. God utbildning samt mål 13. Bekämpa klimatförändringar
- L. 17 Nya transportlösningar med Agenda 2030 mål 9. Hållbar infrastruktur samt mål 11. Hållbara städer och samhällen
- L. 22 Företag som får stöd med Agenda 2030 mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt samt mål 17. Genomförande och globalt partnerskap
- L. 55 Nya bostadslösningar med Agenda 2030 mål 11. Hållbara städer och samhällen

Det innebär att de valda lokala indikatorerna har kopplingar till flera av Agenda 2030:s mål.

Emån från Gilbergabron, foto Jens Gustavsson

EU:s resultatindikatorer

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
Utvecklat näringsliv	Kompetens-utveckling	R. 39	Landsbygdsföretag som får stöd	Antal företag på landsbygden som söker stöd för att utveckla sin verksamhet	4
Utvecklat näringsliv	Förädlade lokala resurser	R. 39	Landsbygdsföretag som får stöd	Antal företag på landsbygden som söker stöd för att utveckla sin verksamhet	5
Utvecklat näringsliv	Entreprenörskap på landsbygd-erna	R. 39	Landsbygdsföretag som får stöd	Antal företag på landsbygden som söker stöd för att utveckla sin verksamhet	5

Nationella indikatorer

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
Attraktiva lands-bygder	Nya metoder, produkter och funktioner	N. 06	Nya fritids- och kulturverksamheter	Antalet fritids- och kulturverksamheter mötesplatser som skapats genom projektet och som bedöms kunna bestå efter projektslut. Till exempel kan detta inkludera ungdomsverksamheter, teatergrupper, idrottsföreningar och språkcaféer. Endast antalet olika verksamheter ska räknas. Man ska inte räkna in antalet träffar som de haft eller antalet deltagare som medverkat.	13
Attraktiva lands-bygder	Förädlade lokala resurser	N. 06	Nya fritids- och kulturverksamheter	Antalet fritids- och kulturverksamheter mötesplatser som skapats genom projektet och som bedöms kunna bestå efter projektslut. Till exempel kan detta inkludera	13

				ungdomsverksamheter, teatergrupper, idrottsföreningar och språkcaféer. Endast antalet olika verksamheter ska räknas. Man ska inte räkna in antalet träffar som de haft eller antalet deltagare som medverkat.	
Attraktiva lands-bygder	Kompetensutveckling	N. 06	Nya fritids- och kulturverksamheter	Antalet fritids- och kulturverksamheter mötesplatser som skapats genom projektet och som bedöms kunna bestå efter projektslut. Till exempel kan detta inkludera ungdomsverksamheter, teatergrupper, idrottsföreningar och språkcaféer. Endast antalet olika verksamheter ska räknas. Man ska inte räkna in antalet träffar som de haft eller antalet deltagare som medverkat.	13
Hållbara kommunikationer	Nya metoder, produkter och funktioner	N. 07	Nya nätverk och samarbeten	Antalet nya och bestående nätverk eller samarbeten som skapats genom projektet och som bedöms kunna bestå efter projektslut. För att räknas som nytt ska nätverket eller samarbetet inte ha funnits innan projektets mobilisering och uppstart för det syfte som det nu har. Det behöver ingå minst två aktörer för att räknas som ett nytt nätverk eller samarbete. Endast antalet nätverk ska ingå, inte antalet aktörer i de nätverken.	14

Lokala indikatorer

Mål	Insatsområde	Indikatorkod	Indikatornamn	Definition	Målvärde
Utvecklat näringsliv	Kompetensutveckling	L. 07	Utbildningstillfällen	Antal tillfällen som en utbildning hålls för deltagare. Det kan till exempel vara så att samma utbildning erbjuds vid flera tillfällen till olika grupper av personer, eller att samma grupp av deltagare ses vid flera tillfällen. I båda fallen är det en utbildning som innehåller flera utbildningstillfällen.	25
Hållbara kommunikationer	Nya metoder, produkter och funktioner	L. 17	Nya transportlösningar	Lösningen kan vara digital eller fysisk, det viktiga är att den bidrar till att individer lättare kan transportera sig i området. Till exempel genom olika kollektiva lösningar, appar, eller liknande. Med ny menas att den skapades under projektets gång.	5
Utvecklat näringsliv	Entreprenörskap på landsbygderna	L. 22	Företag som får stöd	Antal företag som fått stöd genom projektet. Detta kan vara till exempel icke-ekonomiskt stöd genom rådgivning och utbildning.	72
Attraktiva landsbygder	Förädlade lokala resurser	L. 55	Nya bostadslösningar	Bostadslösningarna ska vara nya på så sätt att man testar eller introducerar nya metoder för att uppnå nya sätt att bygga eller förvalta bostäder som kan utveckla en bygd.	2

Genomförande

5.1 Kommunikation

Under leaderperioden 2023 – 2027 kommer Astrid Lindgrens Hembygd att sträcka sig över 10 kommuner, beröra tre regioner och tre länsstyrelser.
Landsbygdsutveckling är en fråga som ligger på mångas bord och vikten av samarbete och information är väsentlig för att få ut så mycket som möjligt med de resurser som finns, både som bidrag och stöd, men även via de ideella, privata och offentliga resurserna. Här ser sig Astrid Lindgrens Hembygd som en av de aktörer som kan vara en sammanlänkande faktor.
Astrid Lindgrens Hembygds verksamhet bygger på Astrid Lindgrens värdegrund. Vi är en förening som tar kloka beslut, vi är modiga, men eftertänksamma och gör hållbara val. Vi jobbar tillsammans för allas bästa och vi hushållar med våra resurser. Detta genomsyrar också vår kommunikation.
Genom att synliggöra Astrid Lindgrens Hembygds arbete, och lyfta fram möjligheterna med landsbygdsutveckling, skapas ett engagemang i området samtidigt som vi bidrar till en positiv bild av våra landsbygder.

Målgrupper

1) *Personer, föreningar, organisationer och företag som söker stöd*
Den här målgruppen är de som kan bli projektägare eller projektledare och de behöver specifik information av hela processen kring leadermetoden, lokalt ledd utveckling och sammanhanget för utvecklingsfrågor. De kännetecknas av att vara kreativa och påhittiga föreningar, entreprenörer, organisationer och kommuner med ambitioner att utveckla våra landsbygder tillsammans med andra.

2) *Nyckelpersoner inom kommun, region och länsstyrelse*
Den här målgruppen är viktig då den dels har en informationskanal till allmänhet och invånare i området, dels har egna projekt/avdelningar där ett samarbete vid landsbygdsutveckling kan vara ömsesidigt fruktbart.

3) *Samarbetspartner*
För att på bästa sätt uppfylla målen med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden behöver myndigheter, utbildningscentra och andra intressenter samverka. Det blir kraftfulla effekter om alla har så god kunskap om varandras möjligheter till stöd och utveckling som möjligt och risken för dåligt resursutnyttjande minskar. Vissa informationsinsatser sker tillsammans med samarbetspartner.

4) *Allmänheten*
De allra flesta invånare har liten eller ingen kunskap om lokalt ledd utveckling genom leadermetoden. Hela befolkningen behöver inte ha fördjupad kunskap om leadermetoden eller lokalt ledd utveckling eftersom de som helhet inte är målgruppen för utvecklingsfrågor. Dock är det viktigt att öka kunskapen om landsbygdens villkor generellt och för EU:s roll i utvecklingsfrågor. Målgruppen journalister och opinionsbildare är viktiga att nå för att inge dem förtroende för hur och på vilka villkor landsbygdsutveckling sker. Det är viktigt att belysa balansen mellan stad och land, för att vidare förankra att staden inte måste vara norm. Invånare i Astrid Lindgrens Hembygd är ofta områdets bästa ambassadörer.

Genomförande och budskap

Information från Astrid Lindgrens Hembygd förmedlas i första hand via hemsidan, nyhetsbrev (med cirka 650 prenumeranter år 2021) samt sociala medier. Dessa kanaler kompletteras med fysiska/digitala nätverksträffar och riktade aktiviteter/möten för att nå befintliga och nya intressenter. Erfarenheten är att detta, i kombination med uppföljning och dialog med deltagare i befintliga projekt, ständigt genererar nya prenumeranter samt sökande till projekt och paraplyprojekt. Initialt produceras en lättläst och tillgänglig populärversion av strategin för att underlätta dialogen och tydliggöra möjligheterna. Spridningen fortsätter i genomförandefasen då nya stödsökare tillkommer, men kompletteras också med nedslag från pågående projekt, samarbeten och goda exempel. I uppföljnings- och utvärderingsfasen lyfts resultat och effekter.
I all kommunikation används ett rakt och enkelt språk i såväl digitalt och tryckt material som i muntliga presentationer av föreningens arbete.
Medlemskommunernas representanter i LAG:s styrelse är viktiga budbärare och kan genom sin lokala representation och kontaktnät föra information såväl in i föreningen som vidare ut i området. Kansli och styrelsen arbetar också med nätverkande, erfarenhetsutbyte och förankring av föreningens arbete genom dialog och kontakter med tjänstemän och politiker i medlemskommunerna samt nyckelpersoner i andra organisationer. Regelbundet erfarenhetsutbyte och samverkan sker också med andra leaderområden via regionala och nationella leaderträffar.

Nätverksträff Ingebo Hagar

Personer, föreningar, organisationer och företag som söker projektstöd inom lokalt ledd utveckling bidrar till hållbara levande landsbygder.

Tre kommunikationsmål

1) Kommunikationen ska nå de som inte redan känner till metoden men också de som jobbat med metoden tidigare och behöver få kunskap om strategin för leaderperioden 2023 – 2027. Kommunikationen ska hjälpa dem med att:

- känna till vilken typ av projektstöd inom lokalt ledd utveckling som finns
- hitta information om projektstöden
- få hjälp att kunna lämna in kompletta ansökningar
- känna till målen med lokalt ledd utveckling och EU: s roll inom landsbygdsutveckling
- förstå vilka mervärden projektstöd kan ge för bygden
- samverka med andra som söker eller har fått projektstöd för att sprida kunskap om arbetssätt, hinder, möjligheter, resultat och effekter

2) Genom att sprida information, kunskap och erfarenheter om lokalt ledd utveckling till våra samarbetspartners, såsom Region Kalmar, Jönköping och Östergötland, de tre länsstyrelserna Kalmar, Jönköping och Östergötland, Tillväxtverket och andra större organisationer samt de 10 kommuner som omfattas av Astrid Lindgrens Hembygd, ska vår kommunikation hjälpa dem att:

- känna till möjligheterna med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden

- enkelt hitta information om lokalt ledd utveckling genom leadermetoden
- sprida information om möjligheterna med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden
- känna till målen i utvecklingsstrategin
- förstå att det är många som lär sig av varandra och samverkar för att nå målen
- förstå den egna rollen och sprida kunskap om arbetssätt, hinder, möjligheter, resultat och effekter
- känna till EU:s roll för lokal ledd utveckling genom leadermetoden

3) Det ska bli allmänt känt vad arbetet med och effekterna av att arbeta genom leadermetoden innebär, samt EU:s roll inom den lokala utvecklingen. Vår kommunikation gentemot allmänheten ska:

- genom sociala medier, andra medier såsom tidningar, radio tv med mera och via vår hemsida ge information om möjligheterna med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden, information om projekt och projektstöd
- visa på hur effekterna påverkar utvecklingen av samhället och miljön i positiv riktning
- beskriva EU:s roll för lokalt ledd utveckling genom leadermetoden

5.2 Urvalsprocess

Leaderföreningen har en öppen och icke-diskriminerande urvalsprocess för att prioritera projekt.
Urvalsförfarandet är utformat för att möjliggöra urval av de projekt som kan bidra till att uppfylla målen för strategin. Leaderföreningen prioriterar projekten med hjälp av lokalt utformade urvalskriterier. Ingen enskild sektor; privat, ideell eller offentlig har mer än 49% av rösterna. Efter prioritering fastställer Leaderföreningen stödbeloppet. Jordbruksverket gör slutkontroll av stödberättigande och fattar beslutet som skickas ut till sökande.

5.3 Samordning och samarbete med andra aktörer

Leaderperioden 2023 – 2027 innebär att Astrid Lindgrens Hembygd kommer att ha samarbete och dialog med tre regioner och länsstyrelser, Kalmar, Jönköping samt Östergötland. Det är av stor vikt, inte bara inför framtagandet av utvecklingsstrategin, att det finns en dialog mellan leaderområdena och övriga offentliga aktörer vad gäller att utveckla landsbygderna. Vi eftersträvar regelbundna möten och avstämningar med dessa. Astrid Lindgrens Hembygds 25 års erfarenhet av landsbygdsutveckling innebär att vi har kunskaper om landsbygderna som är en tillgång till de utvecklingsinsatser som görs regionalt. Exempelvis inom våra transportprojekt har värdefull kunskap och analyser delgetts till våra regioner.

Inför strategiskrivningen har det gjorts en övergripande analys vad respektive organisation anger i sina strategier och planer kopplat till landsbygdsutveckling och vad detta eventuellt kan bidra till i arbetet att genom trepartnerskap och leadermetoden utveckla landsbygderna.

Bra metoder för samverkan med andra aktörer är nätverksträffar samt både formella och informella möten med LRF, Coompanion, ALMI, Skogsstyrelsen, HSSL och inte minst föreningslivet. Även högskolor, näringslivsbolag och så kallade Science Park är aktörer som det är av vikt att ha en samverkan med.
De tio kommuner som kommer att ingå i Astrid Lindgrens Hembygd i programperioden 2023 – 2027 är våra viktigaste samarbetspartner. Tillsammans med kommunerna, som också är medfinansiärer i de projekt som prioriteras av styrelsen, utvecklar vi landsbygderna inklusive dess byar, samhällen och orter. Genom regelbundna dialoger och möten med tjänstepersoner, med ansvar för landsbygdsutveckling i respektive kommun, delar vi med oss av erfarenhet och våra gemensamma visioner för hur vår hembygd ska utvecklas under programperioden.

Astrid Lindgrens Hembygd har redan sedan tidigare ett bra samarbete med de angränsande Leaderområdena. Bland annat har ett samarbetsprojekt genomförts ”Långtidseffekter av leaderprojekt ger en hållbar landsbygd”, ett samarbetsprojekt mellan Astrid Lindgrens Hembygd, Folkungaland och Kustlandet. Vidare har flera leaderprojekt skapats över leadergränserna. Ett strategiskt samarbete förs kontinuerligt och främst med nuvarande Leader Folkungland, Leader Linné Småland, Leader Kustlandet samt Leader Västra Småland för att säkerställa såväl ett reellt gemensamt utvecklingsarbete som för bästa tänkbara användning av tilldelade projektmedel. Vi eftersträvar och uppmuntrar projekt som sträcker sig över leaderområdesgränserna. Vi planerar regelbundna möten med våra angränsande leaderområden. Genom samarbetsorganet Lokal Utveckling Sverige (LUS) har vi också kontinuerlig dialog med resten av Leadersverige.
Utöver gemensamma projekt finns behov av att under genomförandet samarbeta kring gemensamma administrativa resurser, kompetensutveckling och olika specialistkompetenser för en effektivare administration.

Rapporten ”Med LEADER-metoden för omställning till hållbarhet”, ett samarbete mellan leaderområdena Astrid Lindgrens Hembygd, Leader Mellansjölandet, Leader Sjuhärad, Åres Gröna Dalar (juni 2014) bygger på insikter från projektet Leader Lär – för omställning till hållbarhet, ett kollegialt lärandeprojekt som bedrevs under två års tid som ett samarbete mellan de fyra leaderområdena. Det övergripande syftet med projektet var att klargöra vilken roll Leader/Lokalt ledd utveckling kan och bör spela i den viktiga omställningen till hållbarhet.

5.4 Effekter

När man pratar om effekter syftar man ofta på förändringar i till exempel befolkningsstruktur eller industristruktur, men det kan också handla om mjuka värden som ökad trygghet eller nöjdhet i sitt närområde. De mjukare värdena är svårare att mäta och kräver andra verktyg för att kunna utvärderas.
Det kan finnas bonuseffekter som inte ger sig tillkänna förrän under en tid efter att projektet avslutas. Till exempel en förstudie till en golfbana som resulterar i att det byggs föreningshus och tillväxt av medlemmar, utveckling av robotar som plockar golfbollar och miljövänliga, solcellsdrivna bevattningssystem.

Rapporten ”Långtidseffekter av leaderprojekt ger en hållbar landsbygd

- En undersökning av långtidseffekter av leaderprojekt som genomfördes under åren 1996 – 2013” togs fram i ett samarbete mellan leaderområdena Astrid Lindgrens Hembygd, Folkungaland, Kustlandet och företaget Pivotanalys Sweden AB. Där framgår det att det är relativt enkelt att utvärdera fakta och uppnådda resultat direkt när ett projekt har genomförts. Men att många år efter projektens genomförande förstå vad som hänt och vilka effekter uppnådda resultat har haft, är en betydlig större utmaning att utvärdera. Personer har slutat, bytt arbetsuppgifter eller glömt vad som hänt. Data, siffror och dokumentation kan vara svåra att i efterhand kunna ta del av.

I denna långtidsutvärdering kategoriserades de olika typerna av effekter som uppstod efter projekttiden. Analyser av projektens effekter ledde då fram till fem stycken effekter av stor vikt:
• Socialt
• Miljö
• Innovation
• Livskvalitet
• Ekonomi
= SMILE
Det kumulativa värdet av SMILE-effekterna har lett till ett index, HRI som står för Happy Rural Index. Det är ett mått på hur projektets effekter har eller kommer påverka landsbygden på ett hållbart sätt.

Vilka faktorer som varit avgörande efter projekttiden så att det blivit långsiktiga effekter delades in i olika kategorier:
• Kunskap
• Arbeta tillsammans
• Förvaltning
• Förankring
• Ekonomi
= KAFFE

Foto Alexander Hall

Undersökningen visade att 90% upplever att projekten har haft långsiktiga effekter.

Med denna rapport som grund planerar Astrid Lindgrens Hembygd att i slutet av programperioden 2023 – 2027 att återuppta ett samarbetsprojekt med leaderområdena Folkungaland och Kustlandet och arbeta för att det tas fram en ny rapport för åren 2014 – 2022 med samma arbetsmetod för att kunna göra en uppföljning av denna rapport.

För att kunna förstärka de positiva effekterna, både på lång och kort sikt, är det viktigt att det sprids information om lyckade projekt. I mötet mellan människor utbyts det kunskaper, idéer och tankar som inspirerar. Mer satsningar på landsbygden för att stärka den lokala entreprenörsandan kan bidra till att det blir ett högre värde på fastigheter, att små skolor kan finnas kvar utanför städerna och att det spirar en stolthet över att vara landsbygdsbo.

5.5 Hur främjar strategin innovation?

Vad är innovation?

Foto Cathrine Jansson

I Astrid Lindgrens anda - med mod, klokhet och påhittighet, finns en utvecklingspotential som göder innovation. Innovation är i många sammanhang synonymt med uppfinningar, nya produkter och tekniska lösningar. I Astrid Lindgrens Hembygd har ordet en betydligt bredare betydelse. Här är innovation ett nytt sätt att tänka, göra eller lösa problem. Tankesättet behöver inte vara unikt i världen, men nytt för den specifika lokala platsen eller sammanhanget. Precis som i förra programperioden är leadermetoden ett grundvillkor för varje enskilt projekt, vilket säkerställer innovation och nytänkande i samtliga insatser. I insatsområdet Nya metoder, produkter och funktioner blir innovationerna extra tydliga, liksom i insatsområdet Kompetensutveckling.

Resiliens

Coronapandemin har visat hur sårbara vi är. Vilken utmaning som väntar härnäst kan vi bara spekulera i; el- eller vattenkris, bränder, översvämning, mat- eller bostadsbrist eller en ny pandemi? Oavsett vad behöver vi stärka vår beredskap, minska sårbarheten och, med ett annat ord, öka områdets resiliens. Ett resilient samhälle kan blomstra och tillgodose människors behov, även vid förändrade omvärldsbetingelser oavsett vilka framtidsbilder som i slutänden visar sig vara sanna. Redan i förra programperioden krävde Astrid Lindgrens Hembygd insatser för omställning till hållbarhet hos varje enskilt projekt (ekologisk, ekonomisk och/eller social hållbarhet). Nu lutar vi oss mot de globala målen i Agenda 2030, och kräver att varje projekt ska bidra till att flera av de 17 globala målen i Agenda 2030 uppfylls. Arbetssättet påverkar projekten att tänka nytt och hållbart. Ett av kännetecknen på ett resilient lokalsamhälle är en stark lokal ekonomi som bland annat nås genom entreprenörskap, vilket är ett av våra insatsområden.

Samverkan och arbetssätt

Astrid Lindgrens Hembygd har lång erfarenhet av gränsöverskridande samverkan. Förutom Kalmar och Jönköpings län utökas nu området med två kommuner i Östergötlands län, vilket innebär ännu större möjligheter till samarbete. För att främja ömsesidig kunskapsöverföring har föreningen tagit initiativ till utökade samtal med region och länsstyrelser med flera.
Samverkan och erfarenhetsutbyte med andra leaderområden kommer att vara fortsatt viktigt, inte minst angränsande leaderområden, där vi genom samverkansprojekt kan tillgodose lokala behov i områden med naturliga kopplingar i gränstrakterna.
Det nya området är geografiskt och befolkningsmässigt det största i Astrid Lindgrens Hembygds historia. Genom pandemin har vi utarbetat nya arbetssätt med digitala verktyg, som vi tar med oss och använder i kombination med fysiska möten och träffar. Det gör att vi trots ett vidsträckt område kommer att kunna nå våra målgrupper, inte minst ungdomarna. Redan i processen kring strategins framtagande upplever vi att vi nått nya grupper och individer i alla åldrar. Dessa

finns nu i föreningens nätverk och kontakten med dem hålls levande bland annat via inbjudningar till träffar och uppdateras via digitala nyhetsbrev. Det gör att de individer som identifierats som kunskapsbärare i specifika frågor finns nära för att tillföra kunskap och kompetens.

5.6 Övergripande principer

Precis som beskrivits tidigare, bland annat i avsnittet om kommunikation, bygger föreningen Astrid Lindgrens Hembygds utvecklingsarbete på Astrid Lindgrens värdegrund. Här är hållbar utveckling, likabehandling, icke-diskriminering och jämställhet mellan kvinnor och män sedan länge några av föreningens grundpelare. Såväl framtagandet, genomförandet och uppföljningen sker i den andan.

Hållbar utveckling

EU:s och FN:s övergripande mål, att tillgodose behoven hos nuvarande generationer utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillgodose sina behov går hand i hand med Astrid Lindgrens Hembygds vision ”att känna stolthet för det vi en dag ska lämna över till kommande generationer”. Den ekologiska, ekonomiska och sociala hållbarheten, som innefattar en god social sammanhållning där grundläggande mänskliga rättigheter uppfylls, att naturresurserna brukas utan att förbrukas och fattigdom motverkas utan att påverka social eller ekologisk hållbarhet negativt, genomsyrar sedan länge hela verksamheten. Rapporten ”Med LEADER-metoden för omställning till hållbarhet”, ett samarbete mellan leaderområdena Astrid Lindgrens Hembygd, Leader Mellansjölandet, Leader Sjuhärad, Åres Gröna Dalar (juni 2014) bygger på insikter från projektet Leader Lär – för omställning till hållbarhet, ett kollegialt lärandeprojekt som bedrevs under två års tid som ett samarbete mellan de fyra leaderområdena. Det övergripande syftet med projektet var att klargöra vilken roll Leader/Lokalt ledd utveckling kan och bör spela i den viktiga omställningen till hållbarhet.

Foto Alexander Hall

Likabehandling och icke-diskriminering

Den övergripande principen inom EU om likabehandling och icke-diskriminering finner också stöd i svensk lagstiftning genom diskrimineringslagen, med syfte att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Jämställdhet mellan kvinnor och män

I linje med Sveriges jämställdhetsintegrering finns jämställdhetsperspektivet med i det dagliga arbetet i Astrid Lindgrens Hembygd. Kvinnor och män ska ha samma makt att forma sina egna liv, och därmed ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla områden i livet.

Framtagandet
Framtagande av strategin har skett i Astrid Lindgrens anda, i tio genomförda workshops och med en öppen enkät hade alla invånare lika stor möjlighet att påverka och bidra med tankar och åsikter. Eftersom träffarna skedde digitalt med inslag av grupparbete, ordmoln, skrivövningar och kryssfrågor har fler grupper och individer nåtts än någonsin tidigare.

Genomförandet
Redan inför förra programperioden införde Astrid Lindgrens krav på varje enskilt projekt att utifrån sin egen nivå jobba vidare med hållbarhetsfrågorna till nästa nivå. Bland skallkraven på projektnivå fanns även jämställdhetsmål/aktiviteter inom jämställdhet. Bedömningen och coachningen till projektsökanden är numera självklart och väl förankrat hos medarbetare och LAG:s styrelse, som nu arbetar på samma sätt med likabehandling och icke-diskriminering.

Uppföljningen
Då Astrid Lindgrens Hembygd varit ett prioriterat Leaderområde under 25 år har vi erfarenhet av att följa upp och utvärdera de projekt som genomförts i vårt område. Till exempel så gjordes en halvtidsutvärdering för leaderperioden 2014 – 2020 under år 2018. Denna var vägledande för det fortsatta leaderarbetet. En sådan halvtidsutvärdering planeras även under kommande leaderperiod. Tillsammans med utvärderingen efter fulltid kommer den att vara både värdefull och vägledande i det fortsatta arbetet och vilka utlysningar som behöver göras för att uppfylla de mål som anges i strategin.

Organisation

6.1 Partnerskapet och föreningen
Sökande organisation för utvecklingsområdet är Föreningen Astrid Lindgrens Hembygd, som varit leaderorganisation sedan 1996 och har genomfört fyra programperioder med leadermetoden. Föreningen har ett ökat antal medlemmar, företrädesvis privatpersoner, som deltagit vid arbets- och beslutsmöten för att processa fram vision, insatsområden och mål. Per den 1 juli 2021 har föreningen drygt 80 medlemmar.

Inom Leader samarbetar privat, ideell och offentlig sektor för att bidra till lokal utveckling. LAG (Local Action Group) är föreningen och dess styrelse, alltid inom ett geografiskt område som kallas leaderområde.
LAG, föreningen och dess styrelse i Astrid Lindgrens Hembygd, representerar såväl den privata sektorn som den ideella och den offentliga. Medlemmarna har god förankring, är boende och verksamma över hela det geografiska området och har en viktig roll i strategins förankring, inte minst i den ideella sektorn.

Utöver årsmöte ska enligt föreningens stadgar minst tre ytterligare möten/aktiviteter genomföras.
Föreningens stadgar är utformade i enlighet med de krav som Jordbruksverket ställer för en leaderorganisation.

De kommuner som aktivt har tagit fram strategin för lokalt ledd utveckling i Astrid Lindgrens Hembygd är Vimmerby, Eksjö, Hultsfred, Oskarshamn, Nässjö, Högsby,

Vetlanda, Aneby, Ydre och Kinda. De sex förstnämnda har varit finansiärer i närmast föregående programperioden. Kommunerna har haft en aktiv roll inför föreningens beslut att skriva en strategi och söka om att få bilda område för lokalt ledd utveckling även under åren 2023 – 2027. I processen att ta fram strategin har dessutom en mängd representanter från den ideella och privata sektorn inom det geografiska området deltagit. Se bilaga 5.

Föreningen Astrid Lindgrens Hembygd har varit grunden för att stärka och skapa nya nätverk för gemensamma landsbygdsfrågor för de offentliga organisationerna i området.
Från samtliga kommuner har politiker och tjänstemän deltagit vid framtagande av bärande delar i strategin. Tjänstemännen som haft en aktiv roll arbetar med landsbygds-, näringslivs- och arbetsmarknadsfrågor vilka är stora arbetsområden för genomförandet av strategin.
Samverkan med ungdomar får föreningen bäst, enligt tidigare erfarenheter, tillsammans med vuxna som arbetar med unga.
Föreningen samverkar genom kontorets personal och LAG genom en mängd externa möten med enskilda idébärare, aktörer i regionen samt på olika seminarier och konferenser såväl lokalt, regionalt som nationellt. Nämnas kan:

- Nätverksträffar för leaderområden som verkar inom såväl Kalmar, Jönköpings som Östergötlands län.
- Regionala möten med regioner och länsstyrelserna.
- Tillväxtverket såsom till exempel strukturfondspartnerskapsmöten.
- Nationella träffar med LUS - intresseorganisationen för leaderföreningar.
- Nationella LEADER-dagar, arrangerade av Landsbygdsnätverket.
- Finansiärsmöten med kommunernas ledningar.
- Dialogträffar och andra träffar med tjänstemän och politiker från kommunerna.
- Föreningsträffar i leaderområdet.
- Företagsträffar

6.2 Föreningens styrelse

Antal ledamöter, fördelning och beslutsmässighet

Styrelsen för Astrid Lindgrens Hembygd har bestått av 13 ledamöter, två från varje geografiskt område/kommun samt en ordförande. Med fyra nya kommuner kommer en ändring av föreningens stadgar att ske för att tillgodose en god representation för alla tio kommuner. Styrelsen väljs vid föreningens årsmöte. Sammansättningen är jämnt fördelad mellan kön, ålder och enligt principen trepartnerskap. Samtliga i styrelsen sitter på personliga mandat och har en röst vardera. Styrelsen är beslutsmässig om samtliga ledamöter kallats till mötet och om minst hälften av dem är närvarande. Ingen sektor, ideell, privat eller offentlig, får vara mer än 49 procent vid beslutsfattande på styrelsemöten.

Protokoll

Protokoll förs vid samtliga möten. En stående punkt på dagordningen är frågan om jäv inför projektbeslut. Projektbeslut tas med ¾-dels majoritet.

Valberedning

En valberedning föreslår styrelsens sammansättning till årsmötet. Valberedningen utbildas inför sitt arbete kring föreningens strategi för att kompetensen i LAG ska

vara så bred som möjligt mot strategigenomförandet. Valberedningen utses av årsmötet. Valberedningen ska vara sammansatt av representanter från ideell, privat och offentlig sektor, sammansatt av både kvinnor och män i en geografisk spridning.

Adjungerande till styrelsen

Möjlighet finns att vid behov adjungera in deltagare till styrelsens möten för att till exempel överföra kunskap och spetskompetens eller annan information. Adjungerad person har inte rösträtt.

Arbetsgrupper och utskott

Ett arbetssätt för styrelsen är att välja utskott/arbetsgrupper, där ledamöter kan få, förutom ett regelrätt styrelsearbete, ytterligare ett konkret uppdrag för föreningen. Detta för att öka engagemang och öka föreningens kompetens och kapacitet. För att ytterligare höja kompetensen förläggs möten på olika platser i området och i möjligaste mån avsätts en del av mötestiden för information kring platsen och/eller pågående projekt. Dessa möten fungerar också som informationsspridare kring föreningens verksamhet och är en möjlighet att värva nya medlemmar och förtroendevalda.
Permanent utskott är Verksamhetsutskott som hanterar personalfrågor, strategiska och administrativa frågor samt ekonomisk uppföljning.
Andra utskott/arbetsgrupper är Beredningsgrupp som stämmer av projekten tillsammans med verksamhetsledaren så att de bidrar till att nå målen i strategin. Beredningsgruppen bedömer också projektens genomförandekapacitet och söker upp extern spetskompetens inom projektens ämnesområden i de fall de bedöms saknas i styrelsen.
Även andra utskott eller grupper kan bli aktuella. Utskottens ansvar och befogenheter är reglerade i delegationsordning som antas av styrelsen.

Utbildning

Utbildningar planeras för styrelsen samt valberedning, framför allt i första delen av programperioden. Utbildningen fokuseras på utvecklingsstrategins mål, insatsområden, urvalskriterier och andra övergripande principer.

Revision

Föreningen har en internrevisor, som granskar hur föreningen följer rutinbeskrivningar och direktiv samt en upphandlad auktoriserad revisor som granskar räkenskaper och redovisning. Ett krav på båda revisorerna är att de har god kännedom om de specifika krav som myndigheterna ställer på styrelsen.

6.3 Drift – den operativa verksamheten

Astrid Lindgrens Hembygd är en ideell förening för landsbygdsutveckling med erfarenhet av fyra tidigare programperioder och har därmed god förståelse för regelverket, insikt och vana av projektredovisning samt goda inarbetade administrativa rutiner.
Kontoret i Vimmerby är strategiskt placerat i vårt geografiska område. För närvarande består kansliet av 1,5 tjänst fördelat på två personer där en person är anställd för verksamhetsledning och en person hanterar ekonomi och administration. En ökning av antalet kommuner med drygt 50% medför att ALH framåt kommer att behöva mer resurser i form av utökad personalstyrka. Tjänsterna

tillsätts för att täcka det grundläggande kompetensbehov som föreningen har. Behovet av kompetens och antalet tjänster kan ändras under programperioden och relevanta utbildningar behöver sökas upp aktivt. För att nå bästa möjliga effektivitet och säkerhet finns tjänstebeskrivningar och delegationsordning som antas av styrelsen.
Verksamhetsledaren har det övergripande ansvaret för den dagliga driften och har regelbundna avstämningar med föreningens ordförande som har det övergripande ansvaret för verksamheten. Tillsammans med ekonomiansvarig (se nedan) coachas projekten från ansökan via projektgenomförande till redovisning för att nå bästa möjliga resultat och för att nå strategins mål. Verksamhetsledaren representerar föreningen vid nationella och regionala träffar som är relevanta för verksamheten och marknadsför verksamheten enligt kommunikationsplanen som antas av styrelsen. Ekonomiansvarig har nära kontakt med projekten och sköter föreningens löpande ekonomi med redovisning och lönehantering. I de fall LAG är projektägare, sköter ekonomiansvarig även den ekonomiska projektredovisningen.
Verksamhetsutskottet ansvarar för kansliets personalfrågor enligt delegationsordningen, strategiska och administrativa frågor samt ekonomisk uppföljning. Utskottet är även med i planeringen av styrelsemöten.
Beredningsgruppen stämmer av projekten tillsammans med verksamhetsledaren så att de bidrar till att nå målen i strategin. Beredningsgruppen bedömer också projektens genomförandekapacitet och söker upp extern spetskompetens inom projektens ämnesområden i de fall de bedöms saknas i styrelsen.
Uppföljning och granskning. Föreningen har en internrevisor, som granskar föreningens rutiner samt en upphandlad auktoriserad revisor som granskar räkenskaper och redovisning. Ett krav på båda revisorerna är att de har god kännedom om de specifika krav som myndigheterna ställer på styrelsen.

Uppföljning och utvärdering

Då Astrid Lindgrens Hembygd varit ett prioriterat Leaderområde under 25 år har vi erfarenhet av att följa upp och utvärdera de projekt som genomförts i vårt område. Till exempel så gjordes en halvtidsutvärdering för leaderperioden 2014 – 2020 under år 2018. Denna var vägledande för det fortsatta leaderarbetet. En sådan halvtidsutvärdering planeras även under kommande leaderperiod, som tillsammans med utvärderingen efter fulltid kommer att vara både värdefull och vägledande i det fortsatta arbetet och vilka utlysningar som behöver göras för att uppfylla de mål som anges i strategin.

Gemensamt med Jordbruksverket kommer några uppföljningsaktiviteter att genomföras:

- Gemensamt lärande och utvecklingsaktivitet under 2025: en gemensam rapportmall där det beskrivs och analyseras framsteg.
- Insamling av erfarenheter inför nästkommande programperiod under 2027: Detta kommer sannolikt ske genom någon form av enkät och eventuellt intervjuer för att både Jordbruksverket och Astrid Lindgrens Hembygd ska kunna reflektera och lära av den gångna programperioden.
- Årlig resultatrapport: Det kommer att finnas en kort mall där framsteg mot indikatorerna anges och där Astrid Lindgrens Hembygd kan beskriva

eventuella händelser i området som kan ha påverkat/kommer att påverka resultaten.

- Digitala dialogmöten: Tre gånger per år planeras digitala dialogmöten med Jordbruksverket och Astrid Lindgrens Hembygd för att ha en dialog kring genomförandet, årsrapporteringar till EU och eventuell feedback och behov av åtgärder. Dessa kommer att äga rum preliminärt i november, mars och september.

Föreningen har en internrevisor, som granskar föreningens rutiner samt en upphandlad auktoriserad revisor som granskar räkenskaper och redovisning. Ett krav på båda revisorerna är att de har god kännedom om de specifika krav som myndigheterna ställer på styrelsen.

Kontoret har regelbunden kontakt med projekten för avstämning, stöd och hjälp att komma i kontakt med olika nätverk för samverkan. Gemensamt tas former och metoder fram för vidareutveckling av den nya kunskapen i projekten, till exempel hur dessa kan tillämpas i framtida satsningar. För att stimulera till erfarenhetsutbyte mellan pågående projekt och tidigare projekt bjuder föreningen in till träffar för projektledning och projektintressenter. styrelsen prioriterar lärandet i projekten som ett positivt resultat. Vi rekommenderar de större projekten att avsätta medel för följeutvärdering. Det ligger i föreningens intresse och ansvar att se till att de kapacitetshöjande effekterna tas tillvara. På samma sätt är det styrelsens ansvar att reellt följa projekten, stötta dem, ta tillvara deras intressen för att säkra och synliggöra resultaten. Styrelsen följer projekten under projekttiden med avstämning av villkor och kriterier efter halva projekttiden och rapportering vid slutredovisning. Urvalsprocessen och -kriterierna är viktiga verktyg för att nå målen i utvecklingsstrategin. Genom kontinuerlig uppföljning av hur de olika målen i strategin uppfylls kan styrelsen och kansli rikta om informationsinsatserna ifall något insatsområde inte tenderar att nå målen. LAG kan också i dessa fall rigga egna projekt för att i god tid säkra måluppfyllelse. LAG kan också driva egna projekt som handlar om kapacitetshöjande arbete och lärande inför framtiden.
Den lokala utvecklingsstrategin för leaderperioden 2023 – 2027 kommer vid halvtidsutvärderingen att utvärderas vad gäller ny erfarenhet, måluppfyllelse och eventuellt nya förutsättningar. Då världen är i en alltmer föränderlig process kommer omvärldsbevakning att vara en av de stående punkterna vid löpande utvärderingar av arbetssätt, metod och strategi.

Med mod, klokhet och påhittighet tar vi oss an vårt leaderarbete och utveckling av landsbygden.

Foto Alexander Hall

Vimmerby 2021-10-05

Antagen vid styrelsemöte i Astrid Lindgrens Hembygd den 22 september 2021 som Utvecklingsstrategi 2023 – 2027 vid ansökan till Jordbruksverket om att bilda leaderområde.

Astrid Lindgrens Hembygd
Badhusgatan 3
598 37 Vimmerby

info@alhembygd.se